

Quản lý hoạt động trải nghiệm lớp 3 ở trường tiểu học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Nguyễn Thị Ngân Hà*

* Học viên cao học, Trường Đại học Trà Vinh

Received: 12/8/2024; Accepted: 22/8/2024; Published: 4/9/2024

Abstract: From research results on management of experiential activities for 3rd grade students in elementary school. The article introduces research results on theory; Thereby, it will be replicated in other grade levels.

Keywords: Experiential activities, grade 3, elementary school

1. Đặt vấn đề

Chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) 2018 cũng đặt ra cho các trường tiểu học những yêu cầu với trách nhiệm cao hơn trong tổ chức, Quản lý (QL) hoạt động giáo dục (HĐGD) trong đó có QL hoạt động trải nghiệm (HĐTN) của HS. Trong thời gian qua, mặc dù QL HĐTN cho HS tiểu học đã có đóng góp đáng kể trong thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện cho HS. Tuy nhiên, HĐTN cho HS tiểu học nói chung, lớp 3 nói riêng mặc dù đã được quan tâm nhưng kết quả còn hạn chế, hiệu quả chưa cao, HS chưa thực sự có được sân chơi bổ ích để bộc lộ hết khả năng, năng lực của mình thông qua các HĐTN. Mặt khác qua quan sát, tìm hiểu thực trạng ở một số trường tiểu học cho thấy QL HĐTN của hiệu trưởng còn bất cập, chưa đảm bảo yêu cầu phát triển giáo dục toàn diện theo mục tiêu chung của giáo dục. Chính vì vậy, nghiên cứu về QL HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học là hết sức cần thiết.

2. Nội dung nghiên cứu lý luận

2.1. Khái niệm Hoạt động trải nghiệm

Trong chương trình GDPT HĐTN và HĐTN, HN (Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018) đã nêu: HĐTN cho HS lớp 3 là HĐGD trong đó, dưới sự hướng dẫn và tổ chức của GV, HS lớp 3 tham gia vào hoạt động thực tiễn trong nhà trường, gia đình và ngoài xã hội để rèn luyện kỹ năng sống, tích lũy kinh nghiệm riêng, phát huy năng lực, phẩm chất của bản thân HS.

2.2. QL nội dung, phương thức và loại hình HĐTN cho HS lớp 3

Theo Công văn 3535/BGDĐT-GDTH ngày 19/8/2019 của Bộ GD-ĐT về hướng dẫn nội dung thực hiện HĐTN cấp tiểu học trong Chương trình GDPT2018 từ năm học 2020-2021, các điều kiện HĐTN bao gồm:

- Thời gian: “HĐTN được quy định 105 tiết/

năm học, trong đó: 35 tiết SHDC; 35 tiết SHL; 35 tiết HĐTN theo chủ đề, hoạt động câu lạc bộ. Thời lượng dành cho nội dung giáo dục của địa phương nằm trong tổng thời lượng thực hiện chương trình HĐTN, được tích hợp trong 4 loại hình hoạt động chủ yếu” (Bộ GDĐT, 2019).

- Điều kiện về nhân lực: “Sắp xếp bố trí GV dạy HĐTN hợp lý; đảm bảo tất cả GV dạy HĐTN được tham gia tập huấn về nội dung chương trình, phương pháp, cách thức tổ chức HĐTN.

Nội dung cụ thể và yêu cầu cần đạt của HĐTN cho HS lớp 3 được quy định tại Chương trình GDPT–HĐTN và HĐTN, HN ban hành theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT bao gồm: Hoạt động hướng vào bản thân; hoạt động hướng đến xã hội; hoạt động hướng đến tự nhiên.

Bảng 2.1. Nội dung và yêu cầu cần đạt HĐTN cho HS lớp 3

Nội dung hoạt động	Yêu cầu cần đạt
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG VÀO BẢN THÂN	
Hoạt động khám phá bản thân	- Nhận ra được những nét riêng của bản thân. - Giới thiệu được các sở thích của bản thân và sản phẩm được làm theo sở thích.
Hoạt động rèn luyện bản thân	- Sắp xếp được thứ tự các hoạt động, công việc trong ngày của bản thân và bước đầu thực hiện được thời gian biểu đề ra. - Có thói quen giữ gìn nhà cửa gọn gàng, ngăn nắp, sạch sẽ. - Nhận thức được các nguy cơ nếu không thực hiện vệ sinh an toàn thực phẩm và thực hiện những việc làm đảm bảo an toàn trong ăn uống. - Xác định được những thứ thực sự cần mua để tránh lãng phí trong một số tình huống cụ thể.
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG ĐẾN XÃ HỘI	
Hoạt động chăm sóc gia đình	- Thể hiện được lòng biết ơn, sự quan tâm, chăm sóc đến bố mẹ, người thân bằng lời nói, thái độ và việc làm cụ thể. - Biết tiết kiệm khi sử dụng điện, nước trong gia đình. - Tham gia vào các hoạt động trang trí nhà cửa. - Tìm hiểu được thu nhập của các thành viên trong gia đình.

Hoạt động xây dựng nhà trường	- Kể lại được điều ấn tượng nhất về thầy giáo, cô giáo và thể hiện tình cảm với thầy cô bằng sản phẩm tự làm. - Biết cách hoà giải bất đồng trong quan hệ bạn bè.
Nội dung hoạt động	Yêu cầu cần đạt
Hoạt động xây dựng cộng đồng	- Thực hiện được ý tưởng về việc trang trí, lao động vệ sinh lớp học, có ý thức giữ an toàn trong khi trang trí lớp học. - Tham gia các HĐGD, hoạt động lao động của Sao Nhi đồng, Đội TNTP Hồ Chí Minh và của nhà trường. - Thực hiện được một số việc làm phù hợp với lứa tuổi thể hiện sự quan tâm đến các thành viên trong cộng đồng.
	- Tham gia một số hoạt động tình nguyện, nhân đạo, giáo dục truyền thống do nhà trường, địa phương tổ chức.
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG ĐẾN TỰ NHIÊN	
Hoạt động tìm hiểu và bảo tồn cảnh quan thiên nhiên	- Nhận diện được vẻ đẹp của cảnh quan thiên nhiên ở địa phương. - Tuyên truyền tới bạn bè, người thân về việc bảo vệ vẻ đẹp của cảnh quan thiên nhiên ở địa phương.
Hoạt động tìm hiểu và bảo vệ môi trường	- Nhận biết được những biểu hiện của ô nhiễm môi trường. - Tham gia tích cực vào các hoạt động phù hợp với lứa tuổi trong phòng, chống ô nhiễm môi trường.
HOẠT ĐỘNG HƯỚNG NGHIỆP	
Hoạt động tìm hiểu về nghề nghiệp	- Kể tên được một số đức tính cần có của người lao động trong nghề nghiệp mà mình yêu thích. - Nhận ra được một số đức tính của bản thân liên quan đến nghề yêu thích. - Biết giữ an toàn trong lao động.

(Nguồn: Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2018)

Theo Bộ GD&ĐT (2018) thì định hướng chung của phương thức tổ chức HĐTN là:

“a) Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của HS; làm cho mỗi HS đều sẵn sàng tham gia trải nghiệm tích cực.

b) Tạo điều kiện cho HS trải nghiệm, sáng tạo thông qua các hoạt động tìm tòi, vận dụng kiến thức và kinh nghiệm đã có vào đời sống; hình thành, phát triển kỹ năng giải quyết vấn đề và ra quyết định dựa trên những tri thức và ý tưởng mới thu được từ trải nghiệm.

c) Tạo cơ hội cho HS suy nghĩ, phân tích, khái quát hoá những trải nghiệm để kiến tạo kinh nghiệm, kiến thức và kỹ năng mới.

d) Lựa chọn linh hoạt, sáng tạo các phương pháp giáo dục phù hợp: phương pháp nêu gương; phương pháp giáo dục bằng tập thể; phương pháp thuyết phục; phương pháp tranh luận; phương pháp luyện tập; phương pháp khích lệ, động viên; phương pháp tạo sản phẩm và các phương pháp giáo dục khác” Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT.

Một số phương thức tổ chức HĐTN chủ yếu bao gồm: *Phương thức khám phá; Phương thức thể nghiệm, tương tác; Phương thức công hiến.*

Loại hình HĐTN cho HS tiểu học thì: “HĐTN và HĐTN, HN được tổ chức trong và ngoài lớp học, trong và ngoài trường học; theo quy mô nhóm, lớp học, khối lớp hoặc quy mô trường; với bốn loại hình hoạt động chủ yếu là: Sinh hoạt dưới cờ, Sinh hoạt lớp, HĐGD theo chủ đề và Hoạt động CLB với sự tham gia, phối hợp, liên kết của nhiều lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường như: GV chủ nhiệm lớp, GV môn học, cán bộ tư vấn tâm lý học đường, cán bộ Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, cán bộ Hội LHTN Việt Nam, cán bộ phụ trách Đội TNTP Hồ Chí Minh, CBQL nhà trường, cha mẹ HS, chính quyền địa phương, các tổ chức, cá nhân trong xã hội”. (Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT). Theo đó có thể tổ chức: *Sinh hoạt dưới; Sinh hoạt lớp; HĐGD theo chủ đề; Hoạt động CLB ở trường,...*

2.3. Xây dựng kế hoạch QL HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học

Có ba nội dung chủ yếu của nội dung kế hoạch hoá:

+ Xác định, hình thành các mục tiêu phát triển của tổ chức, của hoạt động và các mục tiêu của QL tương thích.

+ Xác định chương trình hành động, các biện pháp cần thiết để đạt được các các mục tiêu của QL và các mục tiêu phát triển của tổ chức.

+ Xác định và phân phối các nguồn lực, các điều kiện cần thiết” Thái Văn Thành (2007).

LKH QL HĐTN là khâu quan trọng nhất, được thực hiện trước tiên cho công tác QL HĐTN.

Hiệu trưởng LKH phải xác định rõ các mục tiêu cần đạt tới, lựa chọn các biện pháp thích hợp cho từng hoạt động, từng chủ đề, lập chương trình hoạt động. Song LKH HĐTN không phải chỉ là công việc riêng của hiệu trưởng mà cả GV chủ nhiệm, GV bộ môn và tổng phụ trách đội.

Trên cơ sở kế hoạch HĐTN chung của nhà trường, TCM khối lớp 3 sẽ cụ thể kế hoạch này trong kế hoạch của TCM khối 3.

Như vậy, LKH HĐTN lớp 3 cần thực hiện các nội dung sau:

- Xác định rõ tên HĐTN HS lớp 3; Xác định mục tiêu, yêu cầu của HĐTN; Xây dựng nội dung và yêu cầu cần đạt của HĐTN theo chủ đề (Hoạt động hướng vào bản thân; hoạt động hướng đến xã hội; hoạt động hướng đến tự nhiên); Xác định phương thức tổ chức và loại hình HĐTN

2.4. Tổ chức thực hiện kế hoạch QL HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học

Tổ chức thực hiện kế hoạch QL HĐTN là quá trình hình thành các quan hệ và cấu trúc các quan

hệ giữa các thành viên, giữa các bộ phận trong một tổ chức nhằm tạo cơ chế đảm bảo sự phối hợp, điều phối tốt các nguồn lực, các điều kiện cho việc thực hiện thành công kế hoạch, chương trình hành động và nhờ đó mà đạt được mục tiêu tổng thể của tổ chức; bao gồm các nội dung sau:

- Xây dựng cơ cấu tổ chức bộ máy; Quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn cho từng bộ phận và cá nhân; Lựa chọn, phân loại cán bộ; Tiếp nhận và phân phối các nguồn lực theo cấu trúc bộ máy; Xác lập cơ chế phối hợp trong tổ chức; Khai thác tiềm năng, tiềm lực của tập thể và cá nhân.

Như vậy, tổ chức thực hiện kế hoạch HĐTN lớp 3 bao gồm các nội dung sau:

- Hiệu trưởng thành lập Ban tổ chức thực hiện HĐTN; Phân công, sắp xếp GV; Xây dựng các quy trình tổ chức HĐTN lớp 3; Trang bị CSVC, thiết bị phục vụ tổ chức HĐTN lớp 3; Xây dựng cơ chế phối hợp; Tổ chức thông tin thông suốt trong QL HĐTN lớp 3.

Như vậy tổ chức thực hiện HĐTN cho HS lớp 3 là sự sắp xếp từng hoạt động, từng con người một cách khoa học, hợp lý, phối hợp các bộ phận để tạo ra tác động tích cực.

2.5. Chỉ đạo thực hiện kế hoạch QL HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học

Chỉ đạo thực hiện kế hoạch QL HĐTN là những hành động xác lập quyền chỉ huy và sự can thiệp của người lãnh đạo trong toàn bộ quá trình QL, là huy động mọi lực lượng vào thực hiện kế hoạch và điều hành công việc nhằm đảm bảo cho mọi hoạt động của đơn vị giáo dục diễn ra có kỷ cương và trật tự.

Nội dung của chức năng chỉ đạo bao gồm:

- Nắm quyền chỉ huy điều hành công việc; Hướng dẫn cách làm; Theo dõi, giám sát tiến trình công việc; Kích thích, động viên; Điều chỉnh, sửa chữa, can thiệp khi cần thiết.

Theo đó chỉ đạo thực hiện kế hoạch QL HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học được thể hiện như sau:

- Hiệu trưởng ra các quyết định thực hiện HĐTN cho HS; Chỉ đạo tập huấn, bồi dưỡng đội ngũ về HĐTN; Chỉ đạo xây dựng chương trình, kế hoạch tổ chức HĐTN; Hướng dẫn, đôn đốc cấp dưới thực hiện các văn bản, kế hoạch QL HĐTN; Chỉ đạo GV đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức HĐTN; Chỉ đạo công tác phối hợp giữa các lực lượng; Giám sát tiến độ và kết quả thực hiện QL HĐTN; Hướng dẫn xử lý, điều chỉnh các sai lệch trong quá trình tổ chức HĐTN.

2.6. Kiểm tra, đánh giá HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học

KTĐG HĐTN là nhằm đánh giá, phát hiện và điều chỉnh kịp thời giúp cho hệ QL vận hành tối ưu, đạt mục tiêu đề ra. Trong hoạt động QLGD, Kiểm tra giữ vai trò liên hệ ngược, giúp CBQL điều khiển tối ưu hệ QL của mình đồng thời điều chỉnh quá trình QL.

Nội dung của chức năng kiểm tra gồm có các công việc sau:

- Xây dựng các tiêu chuẩn KTĐG HĐTN; Theo dõi, đánh giá mức độ thực hiện HĐTN; Phát hiện và điều chỉnh sai lệch (nếu có); Rút kinh nghiệm, bổ sung, cải tiến HĐTN ngày càng hoàn thiện hơn.

Để làm tốt công tác này hiệu trưởng cần:

- Xây dựng được các tiêu chí đánh giá kết quả HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học; Xây dựng lực lượng đánh giá có uy tín đối với từng hoạt động; Đa dạng hóa hình thức và phương pháp kiểm tra, đánh giá HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học; Kiểm tra hoạt động học tập của HS về các nội dung trải nghiệm để biết được mức độ thu nhận và vận dụng kiến thức chung cũng như các kiến thức mà các em lĩnh hội được từ các hoạt động trải nghiệm; Kiểm tra hoạt động dạy học, giáo dục của GV đối với việc thực hiện các mục tiêu giáo dục của tổ chức hoạt động trải nghiệm.

3. Kết luận

HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học là một bộ phận của quá trình giáo dục trong nhà trường, bài viết đã xác lập cơ sở lý luận với khái niệm cơ bản, đặc trưng của HĐTN về nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức, QL HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học với các nội dung: Xây dựng kế hoạch; tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra, đánh giá HĐTN cho HS lớp 3 ở trường tiểu học.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành TƯ (2013), *Nghị quyết số: 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội.
2. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Tài liệu tập huấn: Kỹ năng xây dựng và tổ chức các HĐTN sáng tạo trong trường tiểu học*, NXB ĐDSF, Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), *Thông tư Số: 32/2018/TT-BGDĐT, về ban hành Chương trình GDPT*. Hà Nội
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số: 28/2020/TT-BGDĐT ngày 04 tháng 9 năm 2020 ban hành điều lệ trường tiểu học*. Hà Nội
5. Quốc hội (2019) *Luật số: 43/2019/QH14 ngày 14/6/2019 về sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Giáo dục*. Hà Nội